

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Lausunto on pääosin kannatettava. Ehdotukset vastaavat pääosin esityksen tavoitteita erityisesti sääntelyn selkeyttämisen, palvelurakenteen porrastuksen ja lastensuojelun viimesijaisuuden vahvistamisen osalta. Tavoitteiden käytännön toteutuminen edellyttää kuitenkin, että perustason palvelut ovat tosiasiallisesti saatavilla, soveltamiskriteerit riittävän täsmällisiä ja toimeenpanoon varataan riittävä tuki, jotta lapsen oikeus erityiseen suojeluun ei tosiasiallisesti heikkene.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Kannatettava tavoite: lainsäädännön selkeyttäminen ja rajapinnan täsmentäminen sosiaalihuoltolain ja lastensuojelun välillä.

Painopisteen siirto perustasolle on toimiva vain, jos perustason palvelut ovat tosiasiallisesti saatavilla (lapsiperhepalvelu, mielenterveys- ja päihdepalvelut, perhetyö jne.). Muuten riski on avun viivästyminen ja tilanteiden kärjistyminen. Sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustotavoite on kannatettava ja lapsen edun mukaista. Joustavuus voi mahdollistaa työpanoksen

kohdentamisen lapsen ja perheen tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisemmin esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakkuuksien vaativuus vaihtelee merkittävästi, henkilöstössä tapahtuu lyhytaikaisia muutoksia tai rekrytointihaasteet vaikeuttavat kelpoisen henkilöstön saatavuutta. Se voi tukea palvelun jatkuvuutta, vähentää tilanteita, joissa asiakkuuksia joudutaan siirtämään työntekijältä toiselle pelkästään mitoituksen vuoksi, sekä mahdollistaa sen, että vaativissa tilanteissa sosiaalityöntekijällä on tosiasiallisesti aikaa kohdentaa enemmän työpanosta sitä eniten tarvitseville lapsille ja perheille. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei jousto johda asiakaskohtaisen työn laadun, lapsen osallisuuden tai oikeusturvan heikkenemiseen.

3. Mikä seuraavista vaihtoehdoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihoitolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

-

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Käsitteiden määrittely selkeyttää soveltamista.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Lastensuojelun asiakkuuden alkamista ja päättymistä koskeva 8 § on asiakkuuden alkamisen osalta muotoiltu epäselvästi. Säännösehdotuksen 1 momentin mukaan ”Lastensuojeluasiakkuus alkaa, kun hyvinvointialueen toimivaltainen sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet, lapsen terveys tai kehitys uhkaavat vakavasti vaarantua ja lapsen erityinen suojelun tarve edellyttää tämän lain mukaisia toimenpiteitä.” Jää ensinnäkin epäselväksi, mitä tarkoitetaan sillä, että kasvuolosuhteet itsessään vaarantuisivat. Nykyisessä laissa asiakkuuden alkamisen edellytys on muotoiltu siten, että kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä. Se, että kasvuolosuhteet itsessään vaarantuisivat (eivätkä vaarantaisi), on epäselvä ja epätarkka muotoilu. Säännösehdotus jättää myös epäselväksi sen, edellytetäänkö, että lapsen terveys- ja kehitys uhkaavat vakavasti vaarantua nimenomaan kasvuolosuhteiden vai myös muidenkin syiden johdosta. Olisi myös välttämätöntä ulottaa säännös koskemaan edelleen myös niitä tilanteita, joissa lapsi itse käytöksellään vaarantaa omaa terveyttään ja kehitystään, koska nämä ovat edelleen myös lapsen huostaanoton perusteita.

Käsitteitä ”vakavan vaarantumisen uhka” ja ”lapsen erityinen suojelun tarve” olisi syytä avata tarkemmin perusteluissa.

Ehdotetun muutoksen arvioidaan nostavan lastensuojelun asiakkuuden alkamisen kynnystä ja siirtävän osan nykyisistä asiakkuuksista sosiaalihoitolain mukaisten palvelujen piiriin. Samalla lastensuojelun asiakkuus voi päättyä nykyistä aikaisemmin tilanteissa, joissa lapsen tuen tarve ei enää täytä erityisen suojelun edellytyksiä. Muutos voi selkiyttää palvelurakennetta ja vahvistaa lastensuojelun viimesijaisuutta, mutta siihen liittyy myös riski siitä, että lapsi jää palvelujen väliin tai

asiakkuuden alkaminen ja päättyminen vaihtelevat alueellisesti, ellei soveltamiskriteerejä, palvelujen saatavuutta ja siirtymävaiheiden turvaamista varmisteta riittävän täsmällisesti. Jälkihuollon siirtämistä sosiaalihuoltolain alle voidaan pitää kannatettavana, koska jälkihuollossa on kyse ensisijaisesti nuoren itsenäistymisen, arjenhallinnan ja palvelujen jatkuvuuden tukemisesta eikä varsinaisesta lastensuojelun erityisestä suojelusta. Muutos voi vähentää palvelujen leimaavuutta, selkeyttää palvelurakennetta ja vahvistaa sosiaalihuollon vastuuta nuoren pitkäjänteisessä tukemisessa. Edellytyksenä kuitenkin on, ettei nuoren oikeus riittävään ja jatkuvaan tukeen heikkene siirtymän seurauksena.

Pyydetään selkeyttämään, miten varmistetaan, ettei kynnyksen nosto johda "putoamiseen väliin" (lapsi ei saa riittävää tukea sosiaalihuollossa mutta ei täytä lastensuojelukynnystä). Tarve yhtenäisille valtakunnallisille linjauksille: muutos lisää muuten alueellista vaihtelua asiakkuuden aloituksessa ja päätöksissä.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Asiakasmitoituksen tilapäinen ylittyminen poikkeustilanteissa mahdollistaa joustavan ja tarkoituksenmukaisen työskentelyn - ennaltaehkäisee työntekijävaihdoksia, jotka eivät tue lapsen etua, suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen työskentelyn toteuttamista.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

On hyvä ehdotus, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäviä voisi jatkossa toteuttaa myös muut, hyvinvointialueen delegoinnissa määrätyt henkilöt.

Ehdotetun 10 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee varmistua siitä, että lapselle haetaan hänen tarvitsemansa muut kuin tässä laissa tarkoitetut tukitoimet ja palvelut. Tämän osalta olisi tarpeen avata sitä, mitä tällä varmistumisella tarkoitetaan käytännössä etenkin niissä tilanteissa, kun kyseinen lapsi ei ole sijaishuollossa. Vastuu palveluiden hakemisesta on kuitenkin viime kädessä huoltajilla.

Avohuollossa olevien lasten osalta mitään toimivaltaa ei siirry huoltajilta sosiaalityöntekijälle. Palveluiden hakeminen lapselle on huoltajien tehtävä, ellei laissa erikseen säädetä sosiaalityöntekijälle oikeutta edustaa lasta tällaisissa asioissa. Kohtaa tulee täsmentää. Tuleeko sosiaalityöntekijän varmistua asiasta hakemalla palveluita lapselle? Jos kyllä, mihin toimivalta edustaa lasta perustuu? Vai tuleeko sosiaalityöntekijän vain ohjata huoltajat hakemaan niitä? Mihin toimenpiteisiin työntekijän tulee ryhtyä, jos huoltajat eivät hae lapsen tarvitsemia palveluita?

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Tulisiko 11 §:n 3 momentissa selvyuden vuoksi todeta, että jälkihuollon asiakkuus ei voi olla kahdella hyvinvointialueella yhtä aikaa? Jotkut hyvinvointialueet ovat kieltäytyneet esim. järjestämästä alueellaan asuvalle toisen hyvinvointialueen jälkihuollossa olevalle ostopalveluina hankittavia palveluita ja vaatinut, että kustannusvastuussa oleva hyvinvointialue järjestää ne itse järjestämisvastuuta koskevan pykälän vastaisesti.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotusta lapsen tutkimista koskevan päätösvallan siirtämisestä viranhaltijalle voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavana menettelyn sujuvuuden ja päätöksenteon nopeutumisen näkökulmasta. Sääntelyn hyväksyttävyyttä edellyttää kuitenkin, että tutkimisen laissa säädetty edellytykset ovat täsmälliset, toimivallan rajat selkeät ja lapsen sekä huoltajien oikeusturva turvattu asianmukaisella kuulemisella, perusteluvelvollisuudella ja muutoksenhakumahdollisuudella.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

Luvun 4 ehdotukset päätöksentekosääntelystä lastensuojelun toimivaltuuksia, päätöksenteon tasoja ja toimeenpanovastuuta selkiytetään nykyistä tarkemmin. Sääntelyn painopisteenä näyttäisi olevan se, että merkittävät lapsen oikeuksiin puuttuvat ratkaisut sidotaan viranhaltijapäätöksiin, kun taas osa välittömistä turvallisuuteen ja arjen toimeenpanoon liittyvistä toimista voidaan osoittaa sijaishuoltopaikan henkilöstölle. Tältä osin sääntelyn täsmentämistä voidaan pitää perusteltuna, mutta samalla on tärkeää varmistaa, että päätöksenteon rajat, kirjaamisvelvollisuus, perustelut ja muutoksenhaku muodostavat lapsen oikeusturvan kannalta johdonmukaisen kokonaisuuden.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Asetus tulee todennäköisesti lisäämään edunvalvonnan kustannuksia hyvinvointialueille, koska asetuksessa ei oteta kantaa edunvalvojan palkkion määräytymiseen matka-ajalta. Vakiintunut käytäntö on, että edunvalvojat ovat laskuttaneet puolet matka-aikaan käytetystä ajasta. Vertailun vuoksi edustajalle (yksin maahan tulleet turvapaikanhakijat) ei makseta matka-ajalta palkkiota. Sama sääntö tulisi olla myös palkkioasetuksessa eli edunvalvojalla ei ole oikeutta palkkioon matka-ajalta. Edunvalvojan tehtävistä tulisi myös säätää tarkemmin.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Ehdotetun 36 §:n mukaan hoito- ja kasvatussuunnitelmaa ei olisi enää velvoitetta laatia yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Selvyyden vuoksi olisi kuitenkin syytä edellyttää, että lastensuojelulaitoksen on viipymättä toimitettava laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelma tiedoksi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Muutoin sosiaalityöntekijä ei voi vastata hänelle kuuluvasta veloitteesta huolehtia siitä, että lapsen kasvatusta ja hoito on hänen etunsa mukaista.

Oikeudesta ottaa huomioon oheis-/sijaishuoltajalle maksettavissa palkkioissa ja kulukorvauksissa oheis-/sijaishuoltajalla lapsesta maksettavat etuudet tulee ehdottomasti säätää ehdotetussa 38 §:ssä. On huomioitava, että oheis-/sijaishuoltaja saa lapsen elatusavut tai elatustuet ja mahdollisesti muitakin etuuksia, joita perhehoitaja ei saa, koska ne peritään hyvinvointialueelle. Oheis-/sijaishuoltajan palkkio- ja/tai kulukorvauksesta on voitava vähentää hänen saamansa muut etuudet, kuten elatusavut ja -tuet. Muussa tapauksessa oheis-/sijaishuoltaja saisi lapsen kulujen kattamiseen satoja euroja kuukaudessa enemmän kuin toimeksiantosuhteinen, julkista hallintotehtävää hoitava perhehoitaja.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kiireellistä sijoitusta koskevan ehdotetun 46 §:n mukaan kiireellisen sijoituksen edellytyksenä olisi välitön vaara, eikä säännökseen sisältyisi enää viittausta voimassa olevan lain 40 §:n huostaanottokriteereihin.

14 vrk luo tosiasiallisen haasteen saada kattavat selvitykset määrättyssä ajassa. Toisaalta esitys ohjaa vahvasti monialaisen toiminnan kehittämiseen saada kattavat selvitykset (terveydenhuolto, moniammatilliset arviot, läheisverkosto) säädetyssä ajassa, jotta määräjän lyhennys ei heikennä lapsen/huoltajien oikeusturvaa. Muutoksen ollessa näin merkittävä hyvinvointialue toivoo lainsäätäjän seuraavan sen vaikutuksia.

Mahdolliset huostaanottoa koskevat kuulemiset täytyy myös toteuttaa siten, että asianosaisille varataan riittävästi aikaa. Erityisesti jos huostaanottoa koskeva päätös tehdään hyvinvointialueella, 45 päivää on lyhyt aika niissä tilanteissa, joissa lastensuojelun asiakkuus on alkanut kiireellisellä sijoituksella.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kannatettava periaate (vähimmän puuttumisen periaate), mutta riskinä, että huostaanottoa viivästetään palvelujonojen vuoksi. Pyydetään täsmennystä: mitä tarkoittaa käytännössä "ensisijaisesti tarvittavat sote-palvelut" ja miten toimitaan, jos niitä ei ole saatavilla kohtuullisessa ajassa.

Ehdotetun 50 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voitaisiin ryhtyä vain, jos läheisverkostosijoitus ei ole mahdollinen ja lapsen edun mukainen. Olisi perusteltua, että edellytyksenä olisi, että läheisverkostosijoitus ei olisi mahdollinen tai lapsen edun mukainen. Käytännössä voi olla tilanteita, että läheisverkostosijoitus olisi käytännössä mahdollista järjestää, mutta se ei kuitenkaan lopulta olisi lapsen edun mukainen ratkaisu. Tämä olisi hyvä huomioida lakiesityksen muotoilussa.

50 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa olisi hallituksen esityksen perustelujen mukaan kysymys niin sanotusta kaksoisasiakkuudesta, jolloin sijoituksen tulisi olla perusteltu molempien lakien näkökulmasta ja sijoituksen aikana alaikäiseen voitaisiin soveltaa sekä vankeuslain säännöksiä että lastensuojelulain säännöksiä. Kumman viranomaisen kanta on määräävä sijoituspaikan osalta? Entä jos sijaishuoltopaikkaa koskevan päätöksen osalta valitetaan hallinto-oikeuteen tai ylipäätään huostaanotosta ja siten myös sijaishuoltopaikasta päättää hallinto-oikeus? Mikä viranomaisista viime kädessä määrää sijoituspaikan? Mikä olisi Rikosseuraamuslaitoksen rooli huostaanottoasian käsittelyssä hallinto-oikeudessa?

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Selkeyttää nykytilaa. Ehdotetun 59 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden kohdan " Joissain tilanteissa kyseeseen voi tulla myös 3 momentissa tarkoitettu väliaikainen sijoitus kotiin. (HE 252/2006, s 176.)" viitteisiin voisi lisätä korkeimman hallinto-oikeuden tuoreen ennakkoratkaisun: KHO:2025:88.

Ehdotetun 62 §:n 2 momentissa (tai muualla) tulisi selvyiden vuoksi säätää, että yhteistyötä tulee tehdä "salassapitosäännösten estämättä". Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan käytännössä lastensuojelulaitoksen henkilökunnan, toimivaltaisen sijaishuollon viranhaltijan ja vankilan henkilökunnan olisi ilmoitettava toisilleen rangaistuksen täytäntöönpanon ja sijoituksen kannalta tarpeellisista seikoista sijoituksen aikana. Jotta salassapidettävien tietojen luovuttaminen olisi mahdollista, siitä tulisi säätää lailla.

Ehdotettua 70 §:n 2 momenttia koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että toimeksiantosuhteisen perhehoidon valvonta toteutuu käytännössä hyvinvointialueiden järjestämistä vastuulle kuuluvan valvonnan kautta. Tässä tulisi todeta, missä siitä säädetään tarkemmin. Perhehoitolain valvontaa koskeva 22 §:n 4 momentissa viitataan kumottuun sote-järjestämislain 6 lukuun. Tämä viittaus tulisi myös korjata.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Auttaa kohdentamaan resursseja, rinnakkaispäivystys samassa pihapiirissä sijaitsevien osastojen välillä on hyvä muutos. Kuitenkin epätodennäköistä on, että tällä saavutettaisiin arvioituja kustannussäästöjä. Mahdollistaisiko uusi laki sen, että henkilökuntaa voitaisiin hetkellisesti siirtää yksikön sisässä esimerkiksi loma-aikana yllättävien keskeytyksien sattuessa?

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotetun 75 §:n 2 momentin perustelujen mukaan varmuuden vuoksi momentissa säädettäisiin, että turvahenkilö ei voisi toimia lapsen hoito- ja kasvatustehtävissä eikä näin käyttää 12 luvussa tarkoitettuja rajoituksia ja rajoitustoimenpiteitä. Onko raja turvahenkilön tehtävien ja rajoitustoimenpiteiden välillä riittävän selvä? Voiko ehdotettu sääntely johtaa siihen, että lastensuojelulain mukaisia rajoitussäännöksiä kierretään antamalla tehtäviä turvahenkilön hoidettavaksi?

Ehdotetussa 78 §:ssä säädettäisiin turvahenkilön velvollisuudesta laatia tapahtumailmoitus. Tältä osin viitattaisiin yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (1085/2015) 8 §:ään. Olisi syytä säätää selvyiden vuoksi myös siitä, onko lastensuojelulaitoksen henkilökunnalla tai sosiaalihuollon viranomaisella oikeutta antaa salassapitosäännösten estämättä esimerkiksi asiakkaan nimitieto tai muuta asiakasta koskevaa tietoa turvahenkilölle tapahtumailmoituksen laatimista varten.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 8 §:n mukaan tapahtumailmoituksesta tulee käydä ilmi kyseiseen tapahtumaan liittyvät havainnot ja toimenpiteet. Toimenpiteiden kohteena olleiden sukunimi, etunimet, henkilötunnus ja osoitetiedot saadaan kirjata tapahtumailmoitukseen. Lapsen nimestä ja tapahtumapaikasta ilmenee erittäin arkaluonteinen tieto lapsen sijaishuoltoon sijoittamisesta. Onko tarkoituksen mukaista säilyttää arkaluonteista asiakastietoa järjestelmissä, jotka eivät välttämättä täytä asiakastietojärjestelmän vaatimuksia? Millaiset vaatimukset koskevat näitä järjestelmiä, jonne tapahtumailmoitukset tallennetaan? Ketkä kaikki pääsevät käsittelemään tapahtumailmoituksia? Vaarantuuko asiakkaiden tietosuoja ja tietoturva liikaa?

Metallin paljastimen käyttö henkilöntarkastuksessa on kannattava muutos ja vähemmän kajoava toimenpide nuorelle. Turvahenkilön läsnäolo on tärkeää esimerkiksi karanteenin nuoren palauttamisessa yksikköön.

Ehdotuksessa jää epäselväksi voiko palkata virkasuhteeseen tarvittaessa, vai vakituiseen työsuhteeseen? Tilanteet tulevat nopeasti ja miten varmistetaan turvahenkilön saatavuus silloin, kun tarve on äkillinen? Voisiko turvahenkilön palkata useamman yksikön yhteiseksi esimerkiksi hyvinvointialueen sisällä laitosten yhteiseen käyttöön? Tarvitaan vielä selkeyttämistä voimankäyttökeinoihin ja turvahenkilön toimivaltuuksiin.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Taloudelliset vaikutusarviot ovat epärealistisia. Esitysluonnoksen taloudellisia vaikutuksia ei ole riittävästi huomioitu esitetyissä muutoksissa, mikä heikentää kokonaisvaikutusten ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

Tiedonhallinnan ja toimeenpanon osalta muutos edellyttää asiakastietojärjestelmien, kirjaamiskäytäntöjen ja ohjeiden päivityksiä ja uudelleen koulutuksia. Tarvitaan realistinen toimeenpanoaikataulu ja tuki. Toimeenpanoon tulisi liittää selkeä seurantaindikaattoripaketti (asiakkuuksien siirtymä, palveluihin pääsy, kiireelliset sijoitukset, rajoitusten käyttö, henkilöstömitoituksen toteuma, valvontahavainnot).

Seuranta- ja arviointipyynnön osalta ehdotetaan, että lain vaikutuksia arvioidaan lain voimaantultua erityisesti seuraavien asioiden osalta: lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen muutoksen vaikutus, kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen kehitys, perustason palvelujen saatavuus sekä sijaishuollon laatu- ja turvallisuusmittarit sekä rajoitukset.

Nykyisen lastensuojelulain 83 §:ään tulisi palauttaa lastensuojeluviranomaisille oikeus hakea tuomioistuimelta väliaikais määräystä. Käytännössä lastensuojeluviranomaiset joutuvat toistuvasti pyytämään hallinto-oikeutta tai korkeinta hallinto-oikeutta harkitsemaan oma-aloitteisen väliaikais määräyksen antamista ja näitä on myös toistuvasti annettu. Esimerkiksi tilanteessa, jossa hallinto-oikeus hylkää huostaanottohakemuksen, kiireellinen sijoitus päättyy hallinto-oikeuden päätökseen. Jos lastensuojeluviranomainen hakee muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta, on lähes aina välttämätöntä pyytää korkeinta hallinto-oikeutta oma-aloitteisesti harkitsemaan väliaikais määräyksen antamista, koska kiireellisen sijoituksen perusteet (välitön vaara) eivät täyty.

Haataja Auri-Elina
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue - vs. sosiaalijohtaja